

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Hlušíkem, Ph.D. ve věci

žalobců:

a) I. G.

státní příslušnost Ruská federace

zastoupen v řízení žalobkyní b)

b) M. G.

státní příslušnost Ruská federace

c) nezl. V. A.

státní příslušnost Ruská federace

zastoupená žalobkyní b) jako zákonnou zástupkyní

d) nezl. H. T. G.

státní příslušnost Ruská federace

zastoupen žalobcem a) jako zákonným zástupcem

proti

žalovanému:

Ministerstvo vnitra ČR

sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobách proti rozhodnutím žalovaného ze dne 19. 5. 2021, č. j. OAM-396/ZA-ZA11-ZA04-R2-2018, ze dne 19. 5. 2021, č. j. OAM-397/ZA-ZA11-ZA04-R2-2018 a ze dne 28. 6. 2021, č. j. OAM-186/ZA-HA08-ZA04-R2-2020 ve věci mezinárodní ochrany,

Shodu s prvopisem potvrzuje I.Ch.

takto:

- I. Návrh na předběžné opatření **se odmítá**.
- II. Návrh, aby soud uznal žalobce d) nezl. H. T. G., nar. X za osobu bez státní příslušnosti a aby bylo žalobci d) rozhodnutím soudu uděleno státní občanství podle jeho místa narození, **se odmítá**.
- III. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR ze dne 19. 5. 2021, č. j. OAM-397/ZA-ZA11-ZA04-R2-2018, ze dne 19. 5. 2021, č. j. OAM-396/ZA-ZA11-ZA04-R2-2018 a ze dne 28. 6. 2021, č. j. OAM-186/ZA-HA08-ZA04-R2-2020 se **zrušují** a věci se **vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- IV. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobci se svými žalobami domáhali zrušení ve výroku označených rozhodnutí žalovaného, kterými byla zamítnuta jejich žádost o udělení mezinárodní ochrany. S ohledem na to, že obě věci spolu subjektivně i objektivně souvisí, rozhodl soud o spojení věcí, a to usnesením ze dne 10. 8. 2022.
2. Žalobci v žalobě zrekapitulovali skutečnosti uváděné v řízení před žalovaným a shodně namítali, že žalobkyně b) již opakovaně před správním orgánem ve vztahu ke svému politickému přesvědčení uvedla, že je členkou hnutí Navalného, kdy zdůraznila, že se stala dobrovolnicí hnutí Navalného a pracovala i ve skupině v Kransojarsku, dále, že se obává o život svůj a svých dětí, resp. celé rodiny. Zdůraznila také, že při pohovorech, které s ní žalovaný vedl, a to naposledy dne 23. 9. 2020, uvedla, že ze strany státních orgánů země původu bylo vůči ní a manželovi, žalobci a), zahájeno trestní stíhání a jsou obviněni z údajného podvodu, přičemž objasnila, že s manželem vlastnili 2 firmy, které se zabývaly komunálním odpadem a na takové služby má monopol stát, a proto se rozhodli je odstranit. Jednu firmu nechali zbankrotovat a z vedení druhé firmy odstranili žalobce a). Žalobkyně b) byla zodpovědná za poskytování služeb firmy, přijímala peníze za služby, prokuratura ji ale obvinila, že si peníze přisvojuje a nejedná na základě dohod. Stala se také iniciátorkou samosprávy v jejich domě, aby nebyli závislí na zprostředkovateli, což se ale státu nelíbilo. Paralelně s tím byli s manželem podporovateli hnutí Navalného, kdy žalobkyně hledala podporu při vzniku samosprávy, a ta byla možná jen u opozice. Konkrétní spolupráci s hnutím započala v listopadu 2016, kdy se s manželem stali dobrovolníky v jeho štábu; během těchto aktivit byli několikrát vyšetřováni. V roce 2017 byla obviněna, v červenci 2017 proběhla u nich domovní prohlídka, v tu dobu se ale již zdržovali v Rakousku. Bezprostřední důvod k odjezdu z vlasti byly sympatie a podpora hnutí Navalného, když pod různými záminkami začali chodit z prokuratury, vyšetřovatelé a policie k jejich rodičům.

Tyto skutečnosti žalovaný vůbec nevzal v úvahu. Žalobkyně b) má za to, že jsou u žalobců dány podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu.

3. Žalobci dále připomněli, že se ve věci jedná již o opakované rozhodnutí žalovaného, když předchozí rozhodnutí byla zrušena rozsudkem Krajského soudu v Ostravě. Žalovaný přitom nerespektoval závazný právní názor v rozsudku vyslovený.
4. Žalobci dále shrnuli, že pokud žalovaný ve vztahu k žalobkyni b) ve svém rozhodnutí uvádí, že členství v hnutí Alexeje Navalného nebylo doprovázeno perzekučním jednáním ze strany státních orgánů, které by bylo možno označit za azylově relevantní pronásledování, svědčí tyto závěry přinejmenším o tom, že žalovaný ani řádně ani správně nevyhodnotil informace a skutečnosti, které žalobkyně b) žalovanému poskytla. Ze správního spisu je zřejmé, že žalobkyně b) byla opakovaně pronásledována státními orgány v zemi původu, byla také uvězněna a je bez jakéhokoli protiprávního jednání s manželem trestně stíhána. Žalobkyně přitom nemá možnost řešit své potíže prostřednictvím státních orgánů v zemi původu, o čemž svědčí stav dodržování lidských práv v Ruské federaci, kdy nejsou respektována práva jednotlivce, režim zasahuje do nezávislosti soudu, jsou tvrdě potlačovány jakékoli demonstrace projevující jakýkoliv názor či veřejnou aktivitu.
5. Žalovaný navrhl žalobu zamítnout. Žalovaný k námitkám žalobců uvedl, že má za to, že při rozhodování vycházel z dostatečně zjištěného stavu věci a jeho rozhodnutí odpovídá konkrétním okolnostem případu, odkázal na napadené rozhodnutí a obsáhle z něj citoval.

Zjištění z obsahu správních spisů

6. Ze spisu správních orgánů krajský soud pro účely soudního přezkumu rozhodnutí zjistil, že žalobci (vyjma žalobce d) dne 9. 5. 2018 podali žádost o mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalobci a) a b) jsou manželé a jsou státními příslušníky Ruské federace, trvale byli hlášeni k pobytu ve městě Krasnojarsk. K důvodům žádosti žalobkyně b) uvedla, že je od listopadu 2016 dobrovolníkem opoziční skupiny Alexeje Navalného a pracovala v jeho štábu v Krasnojarsku. Na mítinku v Moskvě v březnu 2017 byla zadržena policií. Od té doby jí začaly potíže. Jako druhý důvod uvedla její podnikání, které spočívalo v zajišťování komunálně-bytových služeb. Podle zákona může tuto činnost vykonávat kdokoli, ale reálně na ni má monopol stát. Podle žalobkyně b) byla v tomto úspěšná, proto se znelíbila. Vůči žalobkyni b) bylo zahájeno trestní stíhání pro trestný čin zpronevěry, která se měla týkat právě podnikatelské činnosti v souvislosti s obstaráváním komunálně-bytových služeb. Trestní stíhání je podle žalobkyně b) nezákonné a je důsledkem podpory opozičního politika Navalného a narušování státního monopolu. Její společnost se dostala do bankrotu. V trestním stíhání jí hrozí až 10 let vězení. Žalobce a) uvedl jako důvod žádosti trestní stíhání žalobkyně b), které ve skutečnosti souvisí s podporou Navalného. Žalobce a) je rovněž dobrovolníkem v jeho hnutí a byl na mítinku v Moskvě zadržen společně s žalobkyní b). Žalobce a) není trestně stíhán, je v pozici svědka, ale podle toho, co mu říkala advokátka, bude jistě také trestně stíhán. Ve spise správního orgánu jsou založeny některé dokumenty z probíhajícího trestního řízení.
7. O této žádosti žalobců [vyjma žalobce d)] rozhodl žalovaný rozhodnutími ze dne 27. 9. 2019, ve kterých dospěl k závěru, že v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany není oprávněn hodnotit zákonnost trestního stíhání žalobkyně b), avšak nic nenasvědčuje tomu, že by toto mělo souviset s její činností pro Alexeje Navalného. Současně žalovaný uvedl, že zajišťování majetku žalobkyně b) a zjišťování místa jejího pobytu považuje za legitimní kroky ruských

Shodu s prvopisem potvrzuje I.Ch.

vyšetřovacích orgánů. Pokud si žalobkyně myslí, že se jedná o kroky nezákonné, mohla se jim bránit prostřednictvím své advokátky. V řízení tak nebylo prokázáno, že by byla žalobkyně b) v Ruské federaci pronásledována ve smyslu § 12 zákona o azylu. Neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu ve vztahu k žalobci c) odůvodnil žalovaný tak, že tento neuvedl žádné okolnosti svědčící o tom, že by byl v Ruské federaci pronásledován ve smyslu uvedeného ustanovení. Jediným důvodem žádosti uvedl trestní stíhání žalobkyně b) a ničím nepodloženou obavu z toho, že bude rovněž obviněn. Žalovaný dále dospěl k závěru, že nebyly naplněny podmínky pro udělení azylu z důvodů uvedených v § 13 a § 14 zákona o azylu. Při hodnocení nároku žalobců na udělení doplňkové ochrany dospěl žalovaný k závěru, že podmínky uvedených ustanovení nejsou naplněny. Tato rozhodnutí byla zrušena rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 6. 2020, č. j. 62 Az 42/2019-34, ve kterém krajský soud dospěl mj. k tomu, že

- jestliže žalovaný správně dospěl k závěru, že není oprávněn hodnotit zákonnost trestního stíhání žalobkyně b), pak jistě není oprávněn hodnotit ani zákonnost či legitimitu jednotlivých vyšetřovacích úkonů či úkonů vedoucích k zajištění osob a věcí důležitých pro trestní řízení. S tím pak souvisí další závěr žalovaného uvedený na str. 12 rozhodnutí ohledně žalobkyně b), že vůči žalobkyni b) nebyl ze strany ruských státních orgánů v trestním řízení proveden žádný exces. Z předloženého spisového materiálu ani z napadeného rozhodnutí totiž vůbec nevyplyvá, na základě jakých skutečností k tomuto závěru žalovaný dospěl.
 - Stejně tak není zřejmé, na základě čeho, žalovaný dospěl k závěru, že žalobkyně a) není natolik zájmovou osobou pro ruské státní orgány, aby jí v této souvislosti hrozilo nebezpečí vážné újmy, přičemž obavy žalobkyně a) pak žalovaný označil na str. 12 a 13 svého rozhodnutí za spekulaci. Zároveň však žalovaný zjistil, že žalobkyně a) a žalobce c) byli podporovateli a dobrovolníky v hnutí Alexeje Navalného.
 - Na druhou stranu žalovaný vychází ze zpráv ohledně stavu lidských práv v Ruské federaci, které zmiňuje na str. 5 rozhodnutí. Až na jednu výjimku žalovaný neuvádí, jaká konkrétní zjištění z nich učinil, což také snižuje přezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného. Nicméně např. ze zprávy Freedom House - Svoboda ve světě 2019 – Rusko (č. l. 58-62 správního spisu) vyplývá, že opoziční aktivisté (mj. z okolí hnutí Alexeje Navalného) jsou často terčem vykonstruovaných obvinění z trestné činnosti a jiných forem správního šikanování, že ruské státní úřady jsou ve velké míře zkorumpované a že dochází ke zneužívání pravomocí úřadů. Toto zjištění vede krajský soud k závěru, že není zřejmé, na základě čeho, dospěl žalovaný k závěru, že tvrzení žalobkyně a) o vzniku nebezpečí vážné újmy v důsledku podpory Alexeje Navalného, je spekulací.
8. V mezidobí požádal o udělení mezinárodní ochrany v zastoupení žalobcem a) nezl. žalobce d), přičemž jeho žádost byla zamítnuta nejprve rozhodnutím žalovaného ze dne 25. 5. 2020; toto rozhodnutí bylo zrušeno rozsudkem podepsaného soudu ze dne 30. 7. 2020. Následně vedl žalovaný řízení, které ukončil napadeným rozhodnutím ze dne 28. 6. 2021.
9. Po vrácení věci žalovanému pracoval žalovaný jednak s podklady předloženými žalobkyní b) a jednak doplnil informace o Ruské federaci. Ve spise se nachází mj. Výroční zpráva Human Rights Watch 2021, dále Informace OAMP MV ČR z 11. 3. 2021: Krizové události na počátku roku 2021: zadržení představitele opozice Alexeje Navalného a související

protesty a dále Informace OAMP MV ČR z 29. 1. 2021: Štáb Alexeje Navalného v Krasnojarsku.

10. Z Výroční zprávy Human Rights Watch vyplynulo, že co se týče svobody projevu, uchýlily se státní orgány k nespravedlivému stíhání novinářů na základě obvinění z terorismu a obvinění související s velezradou a k jiným taktikám, jejichž účelem bylo narušit novinářskou práci. Státní orgány také perzekvovaly umělce, jejichž díla pojednávala o citlivých záležitostech. Dále ze zprávy vyplývá, že co se týče svobody shromažďování, využily úřady onemocnění Covid 19 jako záminku a zakázaly všechna masová shromáždění.
11. Z Informací OAMP k zadržení představitele opozice Alexeje Navalného soud zjistil, že Alexej Navalnyj jako jeden z předních ruských opozičníků se v minulosti střetl se státními orgány Ruské federace opakovaně různým způsobem, přičemž nejzávažnější incident představuje jeho otrava, k níž došlo dne 20. 8. 2020 v Tomsku, kdy se projevil příznaky otravy neznámou látkou, kdy byl hospitalizován v Omsku a následně po souhlasu ruské strany převezen k léčbě do Německa, kde se léčil až do 20. 9. 2020. Laboratoře v Německu, Francii a Švédsku označily za látku, kterou byl Navalnyj otráven, novičok, který používají ruské tajné služby. V souvislosti s tímto incidentem některé státy a organizace, včetně EU, uvalily na Rusko sankce. Ruské státní orgány začaly vyšetřovat Navalného pro podezření z podněcování násilného převratu. Byl přeměněn podmíněný trest udělený Navalnému v roce 2014 na nepodmíněný s tím, že v případě jeho návratu do vlasti bude muset být zadržen. Navalnyj se přesto dne 17. 1. 2021 do vlasti vrátil a byl zadržen a dne 18. 1. 2021 umístěn do vazby. V návaznosti na to Navalného tým svolal na 23. 1. 2021 první protesty, které předcházely hrozby vyloučením studentů z vysokých škol a stíhání kohokoli, kdo se protestů zúčastní, proběhly úřední návštěvy a zastrašování lidí v kancelářích a domovech spolupracovníků Navalného. Přesto dne 23. 1. 2021 proběhlo asi 90 demonstrací v 60 městech napříč celou zemí. Jen v Moskvě protestovalo 20–40 tisíc osob. Policie zakročila s použitím síly a plošného zatýkání. Prezident Putin tyto protesty označil dne 25. 1. 2021 za nelegální a nebezpečné. Následně dne 30. 1. 2021 proběhla další vlna protestů přibližně v 90 městech; reakce pořádkových sil byla tvrdá včetně použití paralyzérů a slzného plynu. Dne 17. 2. 2021 vyzval Evropský soud pro lidská práva k propuštění Navalného z vězení z důvodu ohrožení jeho života.
12. Z Informací OAMP týkajících se štábu Alexeje Navalného v Krasnojarsku soud zjistil, že první zmínka o aktivitách hnutí Navalného se objevila již v roce 2014, resp. 2015, a to v souvislosti s předsedou buňky Navalného strany Pokroku a Národní Aliance Olegem Bezrukým. Od roku 2017 působí ve městě pobočka tzv. Štábu Alexeje Navalného, kdy tato měla být otevřena 12. 5. 2017. Při otevření byla udávána adresa Gorkého ul. č. 31, nyní se sídlo nachází na ul. Leninova č. 133. Místní buňka štábu se zapojuje do akcí s celoruským dopadem, např. monitoring volebního procesu, odhalování korupčního jednání apod. Krasnojarská buňka je aktivní na sociálních sítích VKontakte, Twitter nebo Facebook. Podobně jako v jiných městech se objevily informace o stíhání a krátkém zadržení některých aktivistů ze štábu místními úřady. Úřady včetně soudů se drží linie bezpečnostních složek a ojedinele vydávají rozhodnutí v jejich neprospěch.
13. Po seznámení s podklady rozhodnutí – žalobce a) a žalobkyně b) [potažmo nezl. žalobkyně c)] dne 19. 3. 2021 – požádali tito žalobci o poskytnutí lhůty k vyjádření v délce 20 dnů, přičemž dne 8. 4. 2021 doplnili své vyjádření písemně prostřednictvím zmocněnce. V něm poukázali na skutečnosti zjištěné u pohovorů s žalobci a dále na vývoj politické situace v Rusku ve vztahu k pronásledování členů hnutí Navalného.

Shodu s prvopisem potvrzuje I.Ch.

14. S podklady rozhodnutí ve vztahu k nezl. žalobci d) byl žalobce a) seznámen dne 9. 6. 2021, přičemž se k těmto nechtěl blíže vyjádřit a uvedl, že je pro ně důležité, aby syn zůstal s nimi.
15. Následně rozhodl žalovaný napadenými rozhodnutími.
16. Krajský soud bude dále vycházet z rozhodnutí ve vztahu k žalobkyni b) a c), když rozhodnutí ve vztahu k žalobci a) a d) je odvislé na rozhodnutí o žádosti žalobkyně b) a c), neboť je zjevná provázanost důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, které uvedli jednotliví žalobci, když důvody uváděné žalobci a), c) a d) jsou přímo odvislé od důvodů uváděných žalobkyní b).
17. Žalovaný v napadených rozhodnutích především dospěl k závěru, že žalobkyně b) neuvedla žádné skutečnosti, na základě kterých by bylo možné učinit závěr, že by ve své vlasti vyvíjela činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu. Zopakoval, že není v jeho pravomoci posuzovat otázku, zda žalobkyně spáchala ve své zemi trestný čin, z něhož je ruskými státními orgány obviňována. Podotkl také, že účelem řízení o mezinárodní ochraně ani není rozhodnout, zda cizinec bude vydán do země své státní příslušnosti, aby tam čelil trestnímu stíhání. Zdůraznil, že žalobkyně je přesvědčena o nezákonnosti postupu vyšetřovacích orgánů ve vztahu k jejímu trestnímu stíhání a dává je do souvislosti se svými politickými aktivitami. Podle žalovaného však nelze z výpovědi žalobkyně nikterak dovodit, že během svého pobytu v Ruské federaci před opuštěním vlasti čelila ze strany státních orgánů jednání, které by naplňovalo definici azylově relevantního pronásledování. Podle žalovaného události datované k březnu 2017, ani ty, které měly následovat, nesvědčí o pronásledování žalobkyně; na demonstraci v březnu 2017 byla žalobkyně zadržena jako anonymní účastník, bezpečnostní složky k ní nepřistupovaly jako k zájmové osobě. Trestní řízení vůči žalobkyni bylo zahájeno dne 10. 8. 2017, čemuž předcházela likvidace společnosti TSŽ Sparta a následné konkurzní řízení společnosti. Žalovaný zdůraznil „klidné období“ po zahájení trestního stíhání až do odjezdu žalobců z Ruské federace. Jednání, kterému měla být žalobkyně vystavena před odjezdem z vlasti, nedosahovalo systematickosti a takové intenzity, aby v žalobkyni bylo schopno vyvolat pocit bezvýchodnosti a beznadějnosti situace.
18. Pokud jde o členství či dobrovolnictví žalobkyně b) v hnutí Alexeje Navalného, nebylo podle žalovaného v době pobytu žalobkyně b) ve vlasti doprovázeno perzekucním jednáním ze strany státních orgánů, které by bylo možno označit za azylově relevantní pronásledování. Za takové nelze označit jednodenní zadržení žalobkyně, ani trestní řízení zahájené z důvodu zpronevěry. Žalobkyně podle žalovaného nebyla schopna ani uvést adresu sídla hnutí v Krasnojarsku, které měla pravidelně navštěvovat. Nadto své zadržení na moskevské demonstraci žádným oficiálním způsobem neřešila. Rusko opustila zcela legálně, tedy s plným vědomím tamějších státních orgánů. Uzavřel, že je jednoznačné, že trestní stíhání žalobkyně není zapříčiněno jiným důvodem a není zástěrkou pro postih žalobkyně z azylově relevantních důvodů.
19. Žalovaný také neshledal důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu.
20. Pokud se týče podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, vycházel žalovaný z rozsudku NSS z 22. 7. 2014, č. j. 9 Azs 117/2014-97 s tím, že žalovaný nenalezl žádný důvod, proč by v případě žalobkyně měly ruské státní orgány postupovat nestandardním způsobem a proč by neměly být dodržovány principy a postupy, které jsou pro Rusko jako pro člena a signatáře příslušných mezinárodních organizací a smluv závazné. Indicií přitom není ani spolupráce žalobkyně hnutím Alexeje Navalného. Podle žalovaného

z něho nevyplývá, že by žalobkyně v případě uvěznění měla být vystavena nebezpečí mučení či nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání.

21. Ve vztahu k nezl. žalobci d) žalovaný stručně shrnul, že v případě, kdy u rodičů žalobce neshledal důvody k udělení mezinárodní ochrany v žádné z jeho forem, není dán prostor ani pro udělení azylu žalobci.

Posouzení věci krajským soudem

22. Krajský soud přezkoumal v mezích žalobních bodů dle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) napadené rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
23. Předtím, než se bude soud zabývat věcí samou, je třeba vypořádat se s procesními návrhy, které žalobci učinili v průběhu soudního řízení.
24. V podání došlém soudu dne 6. 3. 2023 se žalobci domáhali vydání zjišťovacího příkazu, kterým by bylo žalovanému a všem jeho zástupcům uloženo, aby se žádosti žalobců o přiznání postavení uprchlíka zabýval soud.
25. Krajský soud posoudil podání žalobců jako návrh na vydání předběžného opatření a tento návrh podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl výrokem I. tohoto rozsudku, neboť není v pravomoci soudu ve správním soudnictví, a to ani předběžně, rozhodnout tak, že žádost o udělení mezinárodní ochrany učiněná žalobci bude vyřizována výhradně soudem. O žádosti o mezinárodní ochranu rozhoduje podle § 8 písm. a) zákona o azylu výhradně Ministerstvo vnitra; uvedeným zákonným ustanovením je soud vázán. Krajský soud přitom ani neshledal, že by citované ustanovení bylo v rozporu s ústavním pořádkem, a tedy neshledal ani postup předvídaný čl. 95 Ústavy. Požadavek žalobkyně tak naráží na výslovné znění zákona o azylu a výslovné vymezení pravomoci soudů ve správním soudnictví podle § 4 s. ř. s.
26. Obdobně soud naložil s požadavkem žalobců vzneseným v dalším podání, taktéž došlém soudu dne 6. 3. 2023, když podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl výrokem II. tohoto rozsudku návrh, aby soud uznal žalobce d) za osobu bez státní příslušnosti a aby bylo žalobci d) uděleno státní občanství dle jeho místa narození. Také uvedený požadavek je v přímém rozporu s výslovným zněním zákona, a to § 165 písm. c), § 170d zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a je mimo rámec stanovené pravomoci soudů ve správním soudnictví.
27. K projednání věci samé proběhlo ústní jednání ve dnech 12. 12. 2022 a 27. 3. 2023, přičemž rozsudek byl vyhlášen dne 6. 4. 2023.
28. Žalobci setrvali na svých námitkách a zdůraznili, že žalovaný neměl dostatek materiálu pro své rozhodnutí s tím, že žalobkyně b) při prvním interview předložila materiály v elektronické i listinné podobě, avšak následně zjistila, že tyto materiály se ve spise nenacházejí. V Ruské federaci jsou příznivci Navalného postavení na roveň Svědkům Jehovovým ve smyslu jejich potírání. Žalovaný setrval na svém vyjádření.
29. Krajský soud u ústního jednání dne 12. 12. 2022 seznámil účastníky s tím, že je soudu z úřední činnosti známo, že v Ruské federaci byla vyhlášena v souvislosti s invazí Ruské federace na Ukrajinu částečná mobilizace, která vedla k vlně následných odchodů občanů Ruska do ciziny a dále, že dne 24. 11. 2022 označil Evropský parlament Rusko za teroristický stát.

30. Žalobci učinili v průběhu řízení více obsáhlých podání, jejichž obsahem se však soud pro nadbytečnost nezabýval, neboť by to nemělo vliv na výsledné rozhodnutí ve věci.
31. Lze pouze připomenout, že v návaznosti podání žalobců učiněná v průběhu soudního řízení reagoval žalovaný mj. podáním ze dne 16. 3. 2023, ve kterém poukázal, že žalobkyně v pohovorech, které s ní byly provedeny, nikdy neuváděla, že by ve štábu Navalného působila jako asistentka vedoucího štábu pro právní otázky, jak uvedla v průběhu soudního řízení. Zdůraznil, že žalobkyně v pohovoru z 14. 5. 2018 nebyla ani schopna uvést adresu místa, kde se štáb Navalného nacházel, když uvedla, že si myslí, že to bylo na ulici Robespierre, na křižovatce s ulicí Lenina, přičemž z podkladů rozhodnutí vyplývá, že původní sídlo štábu bylo na ul. Gorkého č. 31.
32. Pokud pak žalobkyně b) ve svých podáních a také u ústních jednání poukazovala na to, že snad měly být ze strany žalovaného odstraněny či zcizeny dokumenty ze správního spisu, které žalobkyně b) založila při ústních pohovorech, ověřil soud ze správních spisů, že žádné takové dokumenty součástí správního spisu nejsou a není ani záznam o tom, že by žalobkyně takové dokumenty měla doložit. Neexistence žalobkyní b) poukazovaných dokumentů nicméně neměla v řízení vliv na rozhodnutí o žalobách v neprospěch žalobců, a proto se krajský soud uvedenou námitkou již dále nezabýval.
33. Krajský soud v průběhu řízení s ohledem na vývoj mezinárodní situace a situace v Ruské federaci uložil žalovanému zajistit aktuální informace o bezpečnostní a politické situaci v Rusku, čemuž žalovaný vyhověl a doplnil spisový materiál o Informaci OAMP MV ČR ze dne 8. 3. 2023.
34. Krajský soud zdůrazňuje, že je ve věcech mezinárodní ochrany povinen vycházet ze skutkového a právního stavu ke dni vydání svého rozsudku s ohledem na přímý účinek čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 (dále jen „procedurální směrnice“).
35. Soud proto v souladu s uvedeným principem u ústního jednání dne 27. 3. 2023 provedl dokazování zprávou o bezpečnostní a politické situaci v Ruské federaci, předloženou žalovaným, z 8. 3. 2023.
36. Z této zprávy soud zjistil, že v červenci roku 2022 přijal parlament zákon o zvýšených trestech za mučení a vynucování přiznání, přičemž podobné praktiky zakazuje rovněž Ústava, nicméně nadále existují detailní a důvěryhodné zprávy o případech mučení, špatného zacházení a násilí ze strany státních orgánů, včetně vynucených přiznání a mučení ve vězeňských zařízeních. Častější obětí mučení jsou především protirežimně orientované osoby, protiváleční aktivisté nebo příslušníci náboženských a sexuálních menšin. V souvislosti s Ruskou invazí na Ukrajinu došlo k řadě protestů napříč zemí a současně k přijetí legislativního rámce pro potlačení protestů Další vlna protestů následovala po vyhlášení mobilizace v období 21.-28. 9. 2021. Mimo tyto případy rozsáhlého zatýkání dochází k zadržení jednotek až desítek nepohodlných osob měsíčně, např. členů opozice, aktivistů či novinářů.
37. U ústního jednání dne 27. 3. 2023 žalovaný zdůraznil, že žalobkyně b) uváděla v pohovoru jako sídlo štábu Navalného ulici Robespierre, která ani neexistuje. V návaznosti na to žalobkyně uvedla, že tato ulice existuje a nachází se u centrálního parku, přičemž na této adrese se podporovatelé hnutí Navalného scházeli do doby otevření oficiálního štábu v květnu 2017.

38. Soud v návaznosti na uvedené provedl u ústního jednání k důkazu výtisk z internetového portálu google maps, přičemž zjistil, že ulice Robespierre se v Kransojarsku nachází, kříží se mj. s ulicí Leninovou.
39. Podle § 12 zákona o azylu platí, že *azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec*
- a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo*
- b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.*
40. Podle § 14a zákona o azylu platí, že *doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. Za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*
41. Krajský soud důsledně zhodnotil skutečnosti uváděné žalobci (zejména žalobkyní b) a dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí nemůže v podobě, jaké se vypořádalo se zjištěnými skutečnostmi a s azylovým příběhem žalobců, a dále také s ohledem na aktuální zjištěné informace o bezpečnostní a politické situaci v Ruské federaci, obstát.
42. Krajský soud zdůrazňuje, že Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (kvalifikační směrnice), kterou je třeba vztahovat na posuzování mezinárodní ochrany podle § 12 písm. b) zákona o azylu, v čl. 4 odst. 4 stanoví, že skutečnost, že žadatel byl pronásledován, **je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování**, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat. V případě zkoumání odůvodněnosti strachu z pronásledování je třeba aplikovat tzv. **test přiměřené pravděpodobnosti**: „*Přiměřená pravděpodobnost nežádoucího důsledku návratu do země původu (...) je dána tehdy, bývá-li tento důsledek v případech obdobných případu žadatele nikoli ojedinělý. Neznamená to, že pravděpodobnost, že nežádoucí důsledek nastane, musí být nutně vyšší než pravděpodobnost, že nenastane (tzn. že test „přiměřené pravděpodobnosti“ představuje nižší důkazní standard než v civilních věcech) [tím méně to znamená, že v případě návratu do země původu musí být nastání nežádoucího důsledku prakticky jisté (tzn. že test „přiměřené pravděpodobnosti“ představuje a fortiori i nižší důkazní standard než standard „nade vší pochybnost“ v trestních věcech)], nýbrž to, že k nežádoucímu důsledku v případech obdobných případu žadatele dochází natolik často, že s ním ten, komu takový následek hrozí, musí počítat jako se vcelku běžným jevem, a nikoli jako s jevem toliko*

výjimečným.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82).

43. Důkazní standard přiměřené pravděpodobnosti se přitom aplikuje nejen v rámci celkové úvahy o pravděpodobnosti pronásledování, ale nutně i na posouzení věrohodnosti jednotlivých dílčích tvrzení žadatele o azyl, která jsou posléze podkladem této celkové úvahy. To znamená, že pokud je přiměřeně pravděpodobné, že daná událost proběhla tak, jak tvrdí žadatel o azyl, správní orgán musí toto tvrzení vzít v potaz při celkovém posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. Správní orgán může zcela vyloučit z celkového posouzení pouze ta fakta, u nichž je postaveno téměř najisto, že se nestaly (tj. neexistuje ani přiměřená pravděpodobnost, že k nim došlo). Ostatní tvrzení musí být součástí celkového posouzení rizika pronásledování, kde jim bude přisouzena váha podle míry pravděpodobnosti, s jakou lze soudit, že odpovídají skutečnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 1. 2018, č. j. 10 Azs 254/2017-40).
44. Správní orgán tedy nemůže ze svého posuzování vyloučit tvrzené skutečnosti např. pouze proto, že nelze vyloučit jiný průběh událostí než ten předestřený žadatelem či že existuje alternativní vysvětlení pro určité skutečnosti, které je stejně pravděpodobné. Pokud je, byť jen přiměřeně pravděpodobné, že tvrzení žadatele je pravdivé či že se určitá skutečnost udála tak, jak uvádí žadatel, správní orgán nesmí toto tvrzení prohlásit za nevěrohodné a vyloučit je z dalšího posuzování; naopak, musí toto tvrzení vzít v potaz při celkovém posouzení odůvodněnosti žádosti a přiřadit mu patřičnou váhu. Jiná situace je, pokud je žadatel nevěrohodný ve všech relevantních aspektech své žádosti; v tomto případě (a pouze v tomto případě) může správní orgán bez dalšího posoudit žadatele jako nevěrohodného a nemusí detailně posuzovat jeho jednotlivá dílčí tvrzení (viz výše citovaný rozsudek ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, nebo rozsudky ze dne 4. 1. 2018, č. j. 10 Azs 254/2017-40, a ze dne 17. 4. 2019, č. j. 6 Azs 331/2018-34). Jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že k porušení základních lidských práv a svobod žadatele o azyl došlo, nebo mohlo by s ohledem na postavení žadatele ve společnosti, s přihlédnutím k jeho přesvědčení, názorům, chování atd., dojít, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo či nemohlo by v budoucnu být, pak tyto skutečnosti musí správní orgán v situaci důkazní nouze zohlednit, a to ve prospěch žadatele o azyl (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003-89).
45. Na podkladě uvedených judikатурních závěrů dospěl krajský soud k tomu, že žalovaný se do jisté míry tendenčně a nedostatečně zabýval žalobci tvrzenou možností trestního stíhání žalobkyně v souvislosti s jejich členstvím či podporou hnutí Navalného. Žalovaný v napadených rozhodnutích v zásadě rozdělil své úvahy na situaci týkající se účasti žalobkyně b) na protestu v Moskvě v březnu 2017 a jednodenním zadržením žalobkyně b) coby „anonymní účastnice“ a následné zahájení trestního stíhání, ke kterému došlo „až“ v srpnu 2017. Trestní stíhání pak žalovaný výslovně navázal na tomu předcházející likvidační a konkurzní řízení společnosti, v jejímž čele žalobkyně stála a odmítl jakoukoli spojitost s podporou hnutí Navalného. Zdůraznil přitom také následné „klidné období“ a skutečnost, že žalobkyně s rodinou mohli volně vycestovat z Ruské federace.
46. Ačkoli žalovaný nepopřel, že by žalobkyně byla podporovatelkou hnutí Navalného, předcházela shora uvedeným úvahám implicitní úvaha o nevěrohodnosti aktivního zapojení žalobkyně v hnutí Navalného, což spojil žalovaný s tím, že žalobkyně b) nebyla ani schopna přesně uvést, kde se sídlo štábu Navalného mělo nacházet. Pominul přitom, že žalobkyně u pohovoru dne 14. 5. 2018 uvedla, že sídlo štábu bylo na různých adresách, protože byla snaha
- Shodu s prvopisem potvrzuje I.Ch.

státu žádné prostory neprónajímat; měli v podnájmu místnost, kde se scházeli a vyvíjeli aktivity. K dotazu na adresu žalobkyně b) uvedla, že ji ta informace vypadla, ale že si myslí, že to bylo na ulici Robespierre, na křižovatce s ulicí Lenina. Žalovaný se však žalobkyně b) již blíže nedoptával, nekonfrontoval ji s jím zjištěným sídlem štábu Navalného, a to ani po předcházejícím zrušujícím rozsudku. V rámci ústního jednání před soudem nadto přišel žalovaný s tvrzením, že ulice Robespierre v Krasnojarsku ani neexistuje, což bylo spolehlivé v řízení vyvráceno.

47. Lze také zdůraznit, že žalobkyně v rámci svého pohovoru dne 14. 5. 2018 k trestnímu stíhání její osoby dále také uvedla, že policie nikoho otevřeně neobviňuje za to, že je ve štábu, ale dělá to skrytým způsobem, že vyfabrikuje nějaké obvinění, ale o činnosti štábu se vůbec nezmiňuje.
48. V uvedených souvislostech žalovaný také pominul fakt, že žalobkyně b) v průběhu řízení uváděla, že v květnu 2017 jí zavolal konkurzní správce společnosti TSŽ Sparta a chtěl dokumenty společnosti, přičemž o bankrotu společnosti do té doby nevěděla (viz pohovor ze dne 23. 9. 2020).
49. Jinými slovy, žalovaný ze zjištěných skutečností vytváří poměrně kvalifikovaný dojem neexistence relevantních důvodů pro obavy z pronásledování žalobkyně b), potažmo všech žalobců, ačkoliv pro své závěry nebere v potaz kontext všech žalobkyní b) uváděných skutečností ve spojení s podklady rozhodnutí, které sám shromáždil.
50. K zapojení žalobkyně do hnutí Navalného, ať už jako členka hnutí, či „pouhá“ aktivní podporovatelka je nutné uvést, že žalobkyně uvedla zcela relevantní skutečnosti, které žalovaný nijak nevyvrátil a pokud zpochybnil povědomí žalobkyně b) o sídle hnutí Navalného, učinil tak vytržením informací z kontextu. Tím, že se ani nepokusil ověřit věrohodnost žalobkynina tvrzení a že jej implicitně považoval za nevěrohodné, porušil princip důkazního standardu přiměřené pravděpodobnosti. Ostatně, žalobkyně v rámci soudního řízení objasnila, že v prostorech na ul. Robespierre se aktivisté scházeli do doby, než vzniklo oficiální sídlo štábu Navalného v Krasnojarsku; proti tomuto tvrzení však žalovaný nebrojil a neargumentoval.
51. V souladu s principem důkazního břemene přiměřené pravděpodobnosti tedy podle krajského soudu je v projednávané věci vycházet z toho, že podle sledu událostí, jak byly popsány žalobci, tedy, účast na mítincích, zadržení, likvidace společnosti TSŽ Sparta, následné obvinění žalobců a) a b) ze zpronevěry, nelze vyloučit, že uvedené události měly společného jmenovatele, a to zacílení na osoby žalobců v souvislosti s jejich opozičními aktivitami. Nelze přitom přehlédnout následné kroky v rámci probíhajícího trestního řízení – domovní prohlídky, zabavení majetku a další, které nelze také hodnotit jakkoli izolovaně, ale v kontextu všech zjištěných skutečností, zejména pak s přihlédnutím k tomu, jak se ruská státní moc staví k opozičním aktivistům, a to zejména k těm, kteří podporují hnutí Navalného, který je považován státní mocí za předního opozičního představitele a se kterým je zacházeno způsobem popsaným mj. v bodě 11 tohoto rozsudku.
52. V tomto ohledu bude na žalovaném, aby v dalším řízení postupoval naznačeným způsobem a uvedené ve výsledku hodnotil optikou aktuálních zjištění a stavu lidských práv a bezpečností a politické situaci v Ruské federaci, kdy zcela zjevně dochází k masivnímu potlačování lidských práv občanů, dochází k vynucování přiznání formou mučení a jiných násilných praktik atd. Lze připomenout závěry obsažené v rozsudku NSS ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021-49, podle kterých se „*orgány Ruské federace současně dopouštějí potírání*

mezinárodně garantovaných základních práv vlastního obyvatelstva, zejména svobody shromažďování a svobody projevu. Všechny tyto skutečnosti přitom pokládá Nejvyšší správní soud za obecně známé.“

53. Na podkladě nyní zjištěných skutečností lze, oproti stavu ke dni vyhlášení přecházejícího kasačního rozsudku ve věci, učinit závěr, že budou-li veškeré relevantní skutečnosti hodnoceny nikoliv izolovaně, ale v celém kontextu, je možné, minimálně u žalobkyně b), již dospět k tomu, že jsou naplněny důvody pronásledování podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Dospěje-li však žalovaný po provedeném následném řízení k odlišnému závěru, bude nutné, aby v souladu s právními závěry vyslovenými v tomto rozsudku, jimiž je žalovaný v dalším řízení vázán, pečlivě a přezkoumatelně své úvahy zdůvodnil.
54. Zároveň v takovém případě bude na žalovaném, aby se důsledně zabýval naplněním podmínek pro udělení doplňkové ochrany žalobcům ve smyslu § 14a odst. 1, 2 písm. b) zákona o azylu, přičemž krajský soud má za to, že takové podmínky v případě žalobců naplněny jednoznačně jsou.

Závěr a náklady řízení

55. Lze tedy shrnout, že žalovaný postupoval ve vztahu k posouzení důvodů pro udělení mezinárodní ochrany žalobcům selektivně, nekonzistentně a neposuzoval všechny skutečnosti
- v kontextu, přičemž v rozporu s kvalifikační směrnicí a navazující judikaturou porušil principy přiměřené pravděpodobnosti. Krajský soud proto napadená rozhodnutí pro nezákonnost podle § 78 odst. 1, 4 s. ř. s. zrušil a věci vrátil žalovanému k dalšímu řízení, v němž tento bude vázán právními názory v tomto rozsudku vyslovenými v souladu s § 78 odst. 5 s. ř. s.; učinil tak ve vztahu ke všem žalobcům při zohlednění toho, že je zjevná provázanost důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, které uvedli jednotliví žalobci, když důvody uváděné žalobci a), c) a d) jsou přímo odvislé od důvodů uváděných žalobkyní b).
56. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žádnému z účastníků nebylo právo na náhradu nákladů řízení přiznáno, když v řízení úspěšní žalobci s e práva na náhradu nákladů řízení výslovně vzdali.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu.

Ostrava 6. dubna 2023

JUDr. Petr Hlušík, Ph.D.
samosoudce